

УДК 7.05.021.33

КОЛІСНИК О. В., ПОНОМАРЬОВА Н. С.

Київський національний університет технологій та дизайну

DOI:10.30857/2617-0272.2019.2.6.

**МУРАЛИ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ.
ПОРІВНЯННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ**

Мета. Дослідження явища муралу як сучасного виду мистецтва й засобу соціальних комунікацій, аналіз світового досвіду у цій сфері комунікативних інтеракцій.

Методика. Методика дослідження включає в себе мистецтвознавчий історико-культурологічний, компаративістський методи, а також метод соціального аналізу, які спрямовані на виявлення особливостей контекстів муралізму, що зумовлені соціальними, культурними, національними, економічними й політичними особливостями різних країн світу.

Результати. У статті визначено поняття, специфіку муралу як виду сучасного комунікативного мистецтва. Розглянуто історію його виникнення та походження. Проведено компаративістський аналіз муралу й мистецтва графіті, окреслено їх відмінні та спільні риси, функції у суспільній взаємодії. Визначено головне призначення муралів у містах, зокрема, візуалізація нагальних суспільних проблем, завдань, аспектів повсякдення, що спрямовано на актуалізацію соціальної активності, підвищення потенціалу громадянського усвідомлення, відповідальності серед представників соціальної більшості, проте, внаслідок можливих масштабів масового впливу агітаційного характеру потребує затвердженнь дизайнерів, архітекторів, соціологів тощо. Досліджено мистецтво муралу різних культур світу, тематик їх соціокультурних наративів.

Наукова новизна. Проведено аналіз існуючого світового досвіду муралізму, його соціокультурного значення, визначено, що мурали є не тільки видом мистецтва, а й вагомими наративами інформаційного суспільства, засобом комунікації між митцем, чи замовником проекту, та цільовою аудиторією, ефективним інструментом створення соціального діалогу, смаків та уподобань.

Практична значущість. Отримані результати зумовляють можливості більш глибокого розуміння феномену муралів як з мистецької позиції технік, образів, колористики сучасного стріт-арту, так й як яскравий інтерактивний наратив постмодерного соціуму, в якому інформація та комунікація посідають провідні позиції.

Ключові слова: мурал, муралізм, стріт-арт, наратив, соціокультурні реалії, комунікація, місто.

Вступ. Мурали у постмодерному суспільстві Наразі світове мистецтво муралізму в своїй тематиці апелює до болючих й досі невирішених соціальних проблем (конфліктів, зокрема, військових, проблем екології, самоідентифікації особи й т.ін.), що пояснює значимість цього візуального виду мистецтва, яке, внаслідок своєї відкритості для широкого загалу, має всі підстави стимулювати до суб'єктивних інтеракцій представників соціуму.

Реалії повсякдення характеризуються постійними змінами й сфера мистецтва не є винятком. Так, сьогодні мурал, наприклад, є

не єдиним видом стріт-арту, проте підкреслимо, що, не зважаючи на зазначені процеси, власне мурал, протягом усього свого розвитку в різних соціокультурних осередках, зберігає свою наративність, інтеракційну комунікативність, що зумовлено прагненням творчої меншості розкрити більшості істини, які власне й надають справжні сенси існуванню (людській екзистенції): самозбереження людства через здоровий спосіб життя, толерантне ставлення до іншого, самоідентифікація й пошук гармонії та Абсолюту в собі, свого призначення, щоб

врешті, через себе (частину цілого), змінити світове співтовариство (ціле) на краще.

Муралізм сучасних міст безперечно наповнений й контентами, які позбавлені естетизму, глибинних філософських сенсів та гармонійного поєднання із оточуючим середовищем, внаслідок чого утворюється агресивне для людини візуальне середовище, яке спонукає до подальшої соціальної деструкції: агресивного поширення несмаку та безкультур'я, що лише актуалізує проблему розвитку соціального контролю цього самостійного виду вуличного мистецтва.

є актуальним публічним мистецтвом, певним нарративом (з фр. *narrative* – оповідь, поняття, яке фіксує, за Роланом Бартом, процесуальність самоздійснювання як спосіб буття «повідомлюваного» тексту [1]), що є способом інтерактивних комунікацій соціуму, яке його породжує та веде з ним діалог. Розглядаючи зазначений вид стріт-арту з часів наскельних абстрактних розписів прадавніх часів, античних фресок, перших муралів ХХ ст. до сьогодення, можна помітити, як трансформується графіка образів-нарративів, як змінюється тематика візуальних інтерпретацій відповідно до рівня сприйняття ціннісних пріоритетів реальностей у різні часові періоди (рис. 1). [4, 6, 7].

Аналіз попередніх досліджень.

Проведений аналіз публікацій на тему муралів у різних країнах світу, їх основних характеристик дає підстави зазначити, що у дослідженнях переважає аналіз зазначеної проблематики з соціологічних позицій, наприклад: О. Грицюк, З. Кайс, І. Гаврилаш та ін. Дослідження мистецтвознавчого характеру теж присутні, так у статтях А. Кордик, Д. Меіл, Ю. Боднар, О. Соснова, С. Гаврилюка та інших, проаналізовано мурали як вид мистецтва в урбаністичному просторі України, називаються імена провідних українських муралістів [2, 4, 8, 10, 12, 14]. Натомість праць, у яких розглядаються та

аналізуються різноманітні культурні підґрунтя муралів народів світу, зокрема, недостатньо.

Постановка завдання. Роботу присвячено дослідженню основних характеристик муралу як самостійного виду вуличного мистецтва та засобу соціальних комунікацій у різних країнах світу, відштовхуючись від його тематики, функцій та стилістики. Завдання полягає в описі особливостей взаємозв'язку сучасного муралу із актуальною соціальною проблематикою тих чи інших народів (менталітетом, рівнем колективної свідомості, технологічним розвитком).

Результати дослідження. Визначено, що мурал (*mural*) – це вид вуличного мистецтва великого масштабу, що являє собою велику картину, нанесену на поверхню стіни як правило житлових висотних будинків. Створення муралів спрямоване на прикрашання будівель, а також часто виконує роль соціальної реклами у дуже креативному та художньому вигляді. Явище муралу більш характерне для міст-мегаполісів із великим скупченням людей, широких вулиць та будівель. Зазвичай такі зображення створюються на бокових стінах будівель без вікон, на високих парканах або будь-яких великих плоских поверхнях будинків. Вони можуть покривати стіни зсередини, зовні, існують навіть мурали, що розташовані на стінах підземних переходів та на дахах будинків.

Існує дві версії походження сучасного муралу, одна з них, за думкою фахівців, сягає світоглядних складових, релігійних, зокрема, інша – соціальних. За другою версією справжнє походження муралів бере початок від мексиканської революції 1910-1917 років, коли не вистачало паперу на агітаційні листівки, й такі художники, як Дієго Рівера, Давид Альфаро Сікейрос, Хосе Ороско перетворювали стіни будівель на грандіозні витвори мистецтва (рис. 2). Саме під час мексиканського муралізму фрески

отримали новий вимір як потужний інструмент візуальної комунікації, призначений для пропагування думки людей і передачі соціополітичних наративів єдності [4].

Наразі ці митці вважаються класиками муралізму, й навіть сам термін «мурал» походить від іспанського поняття, що означає «стіна». Якщо на початку ХХ ст. мурал набував переважно політичного характеру, то зараз він все більше тяжіє до соціальної проблематики загалом, яка є об'ємнішою. Змінилось також і ставлення до муралів, коли ще кілька десятиліть тому

художники цього жанру усіляко переслідувалися владою, то сьогодні архітектори та політичні діячі їх навпаки запрошують та роблять спеціальні замовлення [1].

Розглядаючи тенденції розвитку масової культури ХХ-ХХІ ст., можна побачити й інші види стріт-арту крім муралізму, наприклад, графіті. Слід зазначити, що попри їх схожість, на перший погляд, ці види вуличного мистецтва є різними, як за масштабністю, так і за призначенням.

а

б

в

Рис. 1. а – печера в Іспанії з поліхромним кам'яним живописом епохи верхнього палеоліту; б – антична фреска з острова Крит; в – мистецтво муралу, Великобританія, ХХ ст.

а

а

б

б

Рис. 2. а – мурал часів мексиканської Революції Дієго Рівера, Південна Америка; б – портрет буржуазії, 1939р., Давид Альфаро Сікейрос

Рис. 3. а – графіті в Україні, м. Київ; б – графіті, Євромайдан, м. Київ

Муралі, на відміну від графіті, мають культурну цінність, як професійні витвори мистецтва, що намагаються втілити й донести до широкого кола глибокі задуми, як правило соціального характеру. Графічні зображення муралів можуть бути як реалістичного або фотографічного характеру, так і стилізованого або ж зовсім абстрактно-геометричного, тому не можна сказати, що мистецтво муралу має якісь стилістичні обмеження.

Графіті є іншим видом стріт-арту, утім часто недозволеного. Головним чином через те, що теми і форма розписів графіті (літерні теги, фігуративні символічні зображення та ін.) зазвичай створюються без дозволу дизайнерів будівель і являють собою візуальне втручання (часто на рівні вандалізму) в архітектурний простір міста [5]. Характерним елементом графіті є анонімність автора внаслідок переважно несанкціонованого створення зображень (рис. 3).

Як вид мистецтва, мурал виконує не тільки комунікативну, а й естетичну функцію, доповнюючи архітектурний пейзаж сучасного міста та надаючи певну яскраву на колір та емоції розрядку серед одноманітних будівель мегаполісу. До цього можна додати його функцію створення орієнтирів у місцевості, що створюють асоціації із тією чи іншою місцевістю, пропонуючи можливість громадянам краще орієнтуватися у просторі, прокладають візуальні нові маршрути, перетворюючи місто та окремі його вулички на «медіа-простір». При цьому муралі вносять у місцевість символічні знаки, котрі роблять навколишній простір наповненим сенсами [4]. Мурал також відіграє інформаційну функцію, тобто є частиною великого потоку інформації, в який ми поринаємо щодня й одночасно графічним індикатором вагомих наративів суспільства.

Під час дослідження муралів європейських країн, встановлено, що крім

питань екології, расизму, свободи, єдності й т. ін., які притаманні світовому муралізму загалом, вони характеризуються високим ступенем естетизму, креативності, свободою фантазії, високоякісною технікою та стилістикою [5]. Яскравим прикладом європейського муралізму є італійський мурал художника Федеріко Масса (він же Йєн Круз) із зображенням триколірової чаплі, яка перебуває під загрозою зникнення в прибережних районах Америки. Мурал виконаний спеціальними екологічними фарбами, які очищують повітря біля будинку від вихлопних газів (рис. 4). Історично важливим місцем муралізму Європи є Берлінська стіна, що вкрита із західної сторони емоційними соціально-політичними роботами, які були створені з 1961 р. по 1989 р. [9]. Тут акцент спрямований не на техніку, а на влучне графічне вираження гострих суспільних переживань тих часів, що відображає історичну боротьбу за мир та єдність (рис. 4, б). Поширені муралі у стилі реалізму, геометричної стилізації, сюрреалізму, також присутні елементи казковості та міфологізму (рис. 4, в). Такі характерні риси муралів говорять про високий рівень європейської мистецької та публічної культури, свободу думки, можливість бути вільним у своєму творчому пошуку візуальних колаборацій, а також про те, що суспільство готове сприймати таке мистецтво й зацікавлене в його розвитку.

Американське мистецтво муралу перегукується із європейським у плані якісного дизайну та технічного виконання. Схожа й суспільна тематика зображень, яка так само гостро постає на стінах американських міст. Проте присутня помітна різниця американської та європейської культурної спадщини. У стилі зображень американських муралів простежується коміксний стиль, що має місцеве походження, часто зустрічаються мотиви американського поп-арту (рис. 5).

Рис. 4. а – екологічний мурал «Чапля» художника Федеріко Маса, Італія; б – мурал Берлінської стіни, що виражає ідею об'єднання Німеччини; в – мурал британського художника Phlegm, Берлін.

Рис. 5. Мурали в стилі американської поп-культури на вулицях США

У Південній та Латинській Америці у зв'язку із політичними умовами початку ХХ ст. мурал став своєрідним революційним рупором та формою протесту. З того часу пройшло ціле століття, й багато чого із мотивів минулого стало заборонено зображати у багатьох регіонах. Але людські настрої та поривання, які шукають свого вираження, та здатність художників відгукуватись на ці соціальні запити, які перетворюють їх на мистецтво, спроможні змінити багато правил, тому у багатьох містах тут шанується муралізм як явище, та навіть заохочується. Універсальний за своїм характером та унікальним за змістом, він поширюється по всьому континенту, створюючи єдину і глибоко особливу мистецьку сцену, тісно пов'язану з її культурою, традиціями, історією та людьми. У таких країнах, як Чилі, Бразилія, Аргентина, Нікарагуа, Венесуела, Болівія, Еквадор, Колумбія і Перу, цілі міста – це міські твори мистецтва (рис. 6) [3, 14]. На рисунку 6 (в, г, д, ж) представлено мурал Е. Кобри, на якому

автор зобразив портрети людей, які презентують собою різні культури та частини світу. Проект, що символізує собою єдність у різноманітті, був здійснений митцем до дня відкриття Олімпійських ігор у Ріо-де-Жанейро (загалом портретів п'ять – як олімпійських кілець на емблемі ігор).

Що стосується мистецтва муралу країн Сходу, то тут він набув популярності не так давно, як у попередніх країнах. Це зумовлено деякою консервативністю Азії та історичною відокремленістю від інших культур. Як приклад, Японія, країна з міцними культурними традиціями, в якій вуличне мистецтво часто розглядається негативно. Упереджене ставлення до муралів зумовлене, тим що воно асоціюється з вуличною культурою хіп-хопу, де вираження думок у такій формі було притаманне маргінальному сектору. Дана культура була пов'язана з графіті, яке вважалося злочином вандалізму. Ті, хто потрапив під дію закону про порушення державної власності, отримують такі санкції,

як ув'язнення на п'ять років. Проте, деякі художники знайшли спосіб запобігти порушення проти них правових санкцій, малюючи перед аудиторією те, що її не дратує, а справляє естетичне враження, не порушуючи гармонії архітектурного ансамблю [15]. Тут простежується традиціоналізм у стилі, яскравий відбиток культурної спадщини мистецтва Японії (рис. 7).

У порівнянні з Японією, в Китаї багато художників, які працюють в даному жанрі, що пояснюється високим рівнем графічної культури китайців й давніми культурними традиціями загалом. Так, зокрема близько 1000 років тому тут був розвинутий національний стиль стінопису, що використовувався на стінах гробниць [14] (рис. 8, а).

Рис. 6. а, б – революційні мурали, м. Сантьяго, Кокабамба; в, з, д, ж – мурал Е. Кобри

Рис. 7. Мурали Японії

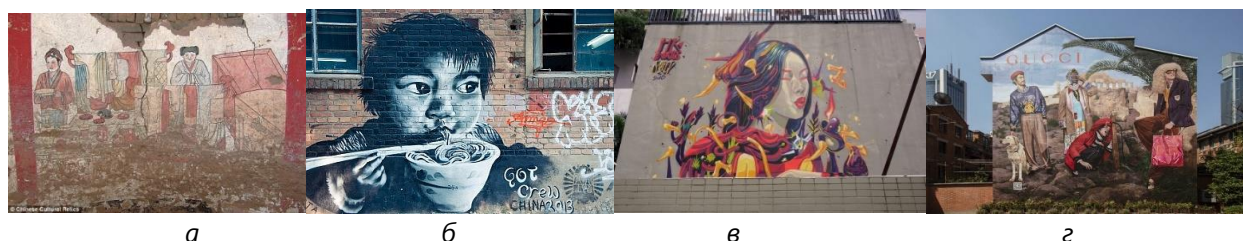

Рис. 8. а – мурал на західній стіні гробниці близько 1000 років тому, Китай; б, в, з – сучасні мурали Китаю

Сьогодні національні мотиви змішуються із західними тенденціями та технологіями в муралах Китаю. Це показує відкритість Китаю до економічної та культурної взаємодії із країнами Заходу та США (рис. 8, в, з). Таким чином можна дійти висновку, що навіть на одному і тому ж континенті між, на перший погляд, схожими культурами існує досить велика різниця у відношенні до стріт-арту. Від консервативного обережного ставлення до сміливого та відкритого запозичення стилістики інших країн. Вивчаючи муралі Африки, можна зазначити, що у результаті її історичної колонізації, низького економічного розвитку та хиткого політичного становища муралі тут мають свою специфіку.

Багато сюжетів із політичним підтекстом, що закликають до миру, боротьби з расизмом та несправедливістю. У мові вуличного мистецтва часто присутній гумор, пошук стилів, кольорів, успадкованих від різних місцевих традицій. Для того, щоб доносити графічні соціальні наративи-повідомлення широкій громадськості, часто використовують графічні образи, ніж гасла, адже велика частина населення Африки є неписьменною. Схожим прикладом є мистецтво в соборах середньовічної Європи, що здійснювало релігійну агітацію на неосвічене населення тогочасної Європи. Хоча зустрічаються й зображення із загалом прямими гаслами, що не залишають людей байдужими (рис. 9, а, б).

Художники настінних розписів південної частини континенту часто зображують карту Африки, що говорить про намагання Південної Африки підтвердити африканську ідентичність. Також часто такі карти, в залежності від кольорів та графічних особливостей використовуються для пропагування незліченних повідомлень і декларацій: логотипи політичних партій, компанії з прав людини, кампанії зі СНІДу, боротьби за охорону навколишнього

середовища тощо [11, 14]. Крім цього є й африканські художники, що створюють муралі, не прив'язуючись до соціально-політичної тематики. Тут яскраво розкривається синтез африканської культури та західних тенденцій (рис. 9, в, з) [12].

В сучасній Україні основні стилістичні тенденції муралу були запозичені з Європи та Америки після розпаду СРСР. Для створення муралів окрім вітчизняних високопрофесійних митців запрошувались іноземні художників із закордону. Всесвітній досвід муралізму наклав відбиток на вітчизняне мистецтво муралу, але при цьому він не втратив національні мотиви та автентичність (рис. 10).

У 2017 р. три з українських творів стріт-арту увійшли до найкращих світових муралів року. Це дві київські роботи та одна харківська. Серед муралів Києва твір італійського живописця із зображенням ведмедя з людськими руками, а також малюнок художника з Аргентини, на якому зображені два голубі леви (рис. 11, а, б). На третьому муралі, що знаходиться у м. Харкові, намальована велика голова (рис. 11, в).

Як і в усіх країнах світу, українські муралі відіграють роль обличчя міста, підлаштовуючись під його характерний архітектурний ансамбль. Оскільки в українських містах переважна більшість архітектури радянського типу з монотонними сірими конструкціями, мурал у цьому випадку надає їм естетичної різнобарвності та контрасту між буденною одноманітністю й яскравим креативним зображенням. З позиції змістового наповнення в українському муралі, особливо в Києві, яскраво простежуються національні мотиви, а також сюжети на тему Революції гідності та незалежності України (рис. 12) [7].

Це надзвичайно важлива риса, адже таким чином український мурал набуває

власної самобутності й вирізняє наше вуличне мистецтво з-поміж інших. Даний аспект має не аби яке культурне значення як для мешканців міст, так і для туристів не

тільки завдяки своїй високій естетичності, а й тому, що сприяє соціо-культурній самоідентифікації громадян.

Рис. 9. а, б – соціально-політичні мурали Африки; в, з – мурали Африки як синтез африканської культури та західних тенденцій

Рис. 10. а – мурал «Український козак», бразильський художник Ф. Родріго да Сільва, м. Київ, Поділ; б – мурал «Святий Георгій», О. Бордусов та В. Манжос, м. Київ, вул. Велика Житомирська

Рис. 11. Український стріт-арт, що увійшов до найкращих світових муралів 2017 р.

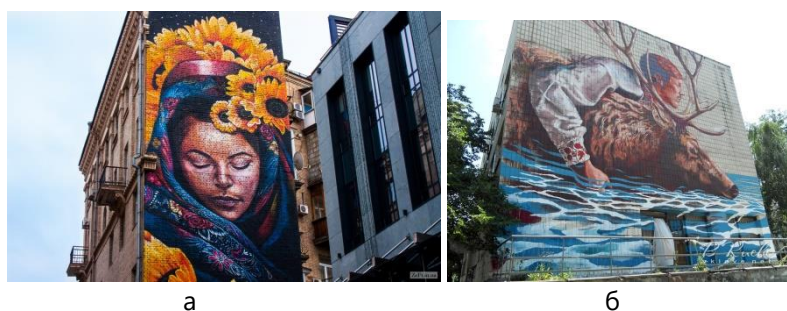

Рис. 12. а – мурал «Берегиня», художник Мата Руда (Коста-Ріка), м. Київ; б – мурал «Переправа», художник Фінтан Маггі (Великобританія)

Висновки. Мурал, як і будь-який мистецький об'єкт, має внутрішні смислові навантаження, претендує на встановлення спільної мови з цільовою аудиторією, й є важливим інструментом у процесі встановлення взаємозв'язку «місто-людина», виступаючи впливовою домінантою у цих відносинах, оскільки входить в безпосередній контакт з людиною, так би мовити, заходить на її територію. Процес цієї інтерактивної комунікації, зокрема, символів-образів муралу й соціального осередку, для кого він і є репрезентованим, відбувається внаслідок, як творчості автора, так й глядацьких інтенцій до інтерпретації внутрішніх якостей побаченого, що постає фактично актом творіння у сприйнятті людини суб'єктивної складової оточуючого з подальшим проявом цього досвіду у зовнішньому світі повсякденності. Порівнюючи мурали різних народів світу, слід підкреслити певні тенденції. Так, в країнах із нестійкою

економічною та соціально-політичною ситуацією характер вуличного мистецтва найбільш політизований та емоційно забарвлений. Це видно по таким країнам, як Мексика початку ХХ ст., Німеччина у другій пол. ХХ ст., країни Африки, сучасна Україна, зокрема. В той час як більш розвинені країни Європи й Північна Америка зосереджують увагу на соціальній тематиці, естетиці, вільній творчості та високій технологічності зображень. На світовому тлі виділяється Японія, яка за своїм менталітетом та історичною схильністю до закритості та консервативності, не дуже шанує малювання на стінах. А в таких закритих тоталітарних країнах, як Північна Корея, взагалі закритий доступ до подібної інформації. Отже можна зробити висновок, що чим більше свободи дозволено в суспільстві, тим яскравіше виявляє себе мистецтво вулиць, що є віддзеркаленням здатності суспільства до діалогу зі своїми громадянами.

Література

1. Барт Р. Критика и истина. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. М.: Прогресс, 1989. С. 319-374.
2. Боднар Ю. Двір мистецтва: де з'явився, як розвивався і куди прийшов. Platforma. 2016. URL: <https://streetheroes.platfor.ma/street-arthistory> (дата звернення 1.06.2019 р.)
3. Бразильський художник створив самий великий в світі вуличний мурал для Олімпіади (2016). URL: <https://glavcom.ua/photo/brazilskiy-hudozhnik-stvoriv-samiy-velikiy-v-sviti-vulichniy-mural-dlya-olimpiadi/> (дата звернення 1.06.2019 р.)
4. Гаврилюк Б. Український мурал-арт у контексті світового мистецтва. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 37. 2018. С. 241-254.
5. Дубинский В.П., Белоусько А.Ю. Архитектура как коммуникация. интеракционализм и символическое окружение. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник. Відпов. ред.

М.М. Дьомін. К., КНУБА, 2016. Вип. 44. С. 30-35.

6. Kozub W. Mural – a contemporary architectural detail. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: матеріали Міжнародної науково практичної конференції (20 квітня 2018 р.). Київ: КНУТД, 2018. С 33-36.

7. Муралі новий підхід до старого мистецтва. 2018. URL: <http://uk.theoutlook.com.ua/article/5056/murali-novij-pidxid-do-starogo-mistetstva.html>. (дата звернення 2.06.2019 р.)

8. Муралі – втілення символічної влади для зміни образу міста. 2016. URL: <https://mistosite.org.ua/ru/articles/muraly-vtilennya-symvolichnoyi-vlady-dlya-zminy-obrazu-mista>. (дата звернення 4.06.2019 р.)

9. Перепелиця О. Берлінський стрит-арт: 10 творений уличных художников, которые стоит увидеть. 2018. URL: <https://www.onetwotrip.com/ru/blog/germany/berlin-street-art/> (дата звернення 4.06.2019 р.)

10. Соснов О. Муралы – это монументальное искусство, а не средство

- массовой агитации. 2016. URL: <https://bzh.life/lyudi/oleg-sosnov-murali-tse-monumentalne-mistetstvo-a-ne-zasib-masovoyi-agitatsiyi>. (дата звернення 4.06.2019 р.).
11. Africanah, Street Art in Africa. 2014. URL: <https://africanah.org/street-art-africa/> (Last accessed: 8.06.2019).
12. Daily Mail, Stunning murals dating 1000 years uncovered China. 2017. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-4309358/Stunning-murals-dating-1-000-years-uncovered-China.html>. (Last accessed: 8.06.2019).
13. Kordic A. Widewalls. Mural. History and Meaning. 2015. URL: <https://www.widewalls.ch/what-is-a-mural-the-history-and-meaning/> (Last accessed: 8.06.2019)
14. Kordic A. Widewalls. Street art. Destinations in South America 2015. URL: <https://www.widewalls.ch/10-street-art-destinations-in-south-america/> (Last accessed: 8.06.2019).
15. Japan Info. Drawing on City Walls: Is Japanese Street Art Thriving. 2016. URL: <https://jpninfo.com/55748> (Last accessed: 8.06.2019).
- Russian].
6. Kozub, W. Mural – a contemporary architectural detail. Proceedings from *Aktualni problemy suchasnoho dizajnu* [Actual problems of modern design]: materialy Mizhnarodnoi naukovo praktychnoi konferentsii (20 kvitnia 2018 r.). Kyiv: KNUVD, 2018. p. 33-36.
7. Muraly novyj pidkhid do starogho mystectva (2018). URL: <http://uk.theoutlook.com.ua/article/5056/murali-novij-pidkhid-do-starogo-mistetstva.html> (Last accessed: 8.06.2019) [in Ukrainian].
8. Muraly – vtillennja symvolichnoji vlady dlja zminy obrazu mista (2016). URL: <https://mistosite.org.ua/ru/articles/muraly-vtillennya-symvolichnoyi-vlady-dlya-zminy-obrazu-mista>. (Last accessed: 8.06.2019) [in Ukrainian].
9. Perepelycja, O. Berlynskyj stryt-art (2018). URL: <https://www.onetwotrip.com/ru/blog/germany/berlin-in-street-art/> (Last accessed: 8.06.2019) [in Russian].
10. Sosnov, O. Muraly – eto monumentalnoje yskusstvo, a ne sredstvo massovoj aghytacyi (2016). URL: <https://bzh.life/lyudi/oleg-sosnov-murali-tse-monumentalne-mistetstvo-a-ne-zasib-masovoyi-agitatsiyi> (Last accessed: 8.06.2019) [in Russian].

Referenses

1. Bart, R. Krytyka y ystyna (1989). Yzbrannye raboty: Semyotyka. Poetyka. [in Russian].
2. Bodnar, Ju. (2016). Dvir mystectva: de z'javysja, jak rozvyavsja i kudy pryjshov. Platforma. URL: <https://streetheroes.platfor.ma/street-arthistory>. (Last accessed: 8.06.2019) [in Ukrainian].
3. Brazyl'skyj khudozhnyk stvoriv samyj velykyj v sviti vulychnyj mural dlja Olimpiady (2016). URL: <https://glavcom.ua/photo/brazilskiy-hudozhnik-stvoriv-samij-velikiy-v-sviti-vulichnyj-mural-dlya-olimpiadi/> (Last accessed: 8.06.2019) [in Ukrainian].
4. Ghavryljuk, B. (2018). Ukrajinskyj mural-art u konteksti svitovogho mystectva. *Visnyk Ljvivskoj nacional'noji akademiji mystectv*. 37. 241-254. [in Ukrainian].
5. Dubynskyj, V.P., Belousjko, A.Ju. (2016) Arkhytektura kak kommunykacyja. ynterakcyonalizm y symvolicheskoe okruzhennje. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannja: Nauk.-tekhn. zbirnyk*. Vidpov. 44. 30-35. [in
11. Africanah, Street Art in Africa (2014). URL: <https://africanah.org/street-art-africa/> [in English].
12. Daily Mail. Stunning murals dating 1000 years uncovered China. (2017). URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-4309358/Stunning-murals-dating-1-000-years-uncovered-China.html> (Last accessed: 8.06.2019) [in English].
13. Kordic, A. Widewalls, Mural. History and Meaning (2015). URL: <https://www.widewalls.ch/what-is-a-mural-the-history-and-meaning/> (Last accessed: 8.06.2019) [in English].
14. Kordic, A. Widewalls, Street art. Destinations in South America (2015). URL: <https://www.widewalls.ch/10-street-art-destinations-in-south-america/> (Last accessed: 8.06.2019) [in English].
15. Japan Info. Drawing on City Walls: Is Japanese Street Art Thriving (2016). URL: <https://jpninfo.com/55748> [in English].

MURALS AS A WAY OF SOCIAL COMMUNICATION. COMPARISON OF THE WORLD EXPERIENCE

KOLISNYK A. V., PONOMAROVA N.S.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. Investigation of the phenomenon of murals as a modern form of art and means of social communication, analysis of world experience in this area of communicative interactions.

Methodology. The research methodology includes historical and cultural studies of art, comparative methods, as well as a method of social analysis aimed at identifying the cultural contexts of muralism, which are determined by the socio-political, national and economic peculiarities of different countries of the world.

Findings. The article defines the concept, specificity of the mural as a form of modern communicative art. The history of its origin is considered. A comparative analysis of murals and art of graffiti has been carried out, their distinctive and common features, functions in social interaction are outlined. The main purpose of the murals in the cities is determined, in particular, visualization of urgent social problems, tasks, aspects of everyday life aimed at social activity actualization, increase of the potential of civic awareness, responsibility among representatives of social majority, however, due to the possible scale of mass influence of agitation nature, requires the approval of designers, architects, sociologists, etc. The art of the mural of different cultures of the world, the themes of their socio-cultural narratives is explored.

Scientific novelty. The analysis of the existing international experience of muralism, its sociocultural significance has been carried out; it has been determined that murals are not only an art form, but also powerful narratives of the information society, a means of communication between an artist or project customer, and a target audience, an effective tool for creating social dialogue, tastes and preferences.

Practical significance. The results of the study reveal the possibility of a deeper understanding of the phenomenon of murals from the artistic standpoint of techniques, images, colors of

МУРАЛЫ КАК СРЕДСТВО СОЦИАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ. СРАВНЕНИЕ МИРОВОГО ОПЫТА

КОЛЕСНИК А.В., ПОНОМАРЬОВА Н.С.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Исследование муралов как вида современного искусства и средства социальных коммуникаций, анализ мирового опыта в этой сфере коммуникативных интеракций.

Методика. Методика исследования включает в себя искусствоведческий, историко-культурологический, компаративистский методы а также метод социального анализа, направленных на выявление особенностей контекстов мурализма, которые обусловлены социо-политическими, национальными, экономическими своеобразиями разных стран мира.

Результаты. В статье определено понятие, специфику муралов как вида современного коммуникативного искусства. Рассмотрена история его возникновения и происхождения. Проведен компаративистский анализ муралов и искусства граффити, определены их отличные и общие черты, функции в общественном взаимодействии. Выделены главные направления муралов в городах, в частности, визуализация насущных аспектов повседневности, что направлено на актуализацию социальной активности, повышение потенциала гражданского сознания, ответственности среди представителей социальной большинства, однако, вследствие возможных масштабов массового влияния агитационного характера требует утверждений дизайнеров, архитекторов, социологов и тому подобное. Исследовано искусство муралов различных культур мира, тематик их социо-культурных нарративов.

Научная новизна. Проведен анализ существующего мирового опыта мурализма, его социокультурной роли, определено, что муралы являются не только видом искусства, но и весомыми нарративами информационного общества, средством коммуникации между художником, или заказчиком проекта, и целевой аудиторией, эффективным инструментом создания социального диалога, вкусов и предпочтений.

Практическая значимость. Полученные результаты дают возможности более глубокого понимания феномена мурала как с художественной позиции техник, образов,

modern street art, as well as a bright interactive narrative of postmodern society, in which information and communication occupy leading positions.

Keywords: *mural, muralism, street art, socio-cultural realities, narrative, communication, city.*

колористики современного стрит-арта, так и как яркий интерактивный нарратив постмодернистского социума, в котором информация и коммуникация занимают ведущие позиции.

Ключевые слова: *мурал, мурализм, стрит-арт, нарратив, социокультурные реалии, коммуникация, город.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО
АВТОРІВ:

Колісник Олександра Володимирівна, докт. філос. наук, професор, професор кафедри рисунку та живопису, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-2236-3681, **e-mail:** kolisnyk.ov@knutd.edu.ua

Пономарьова Наталя Сергіївна, магістр, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-8391-2579, **e-mail:** theveryperson@ukr.net

Цитування за ДСТУ: Колісник О. В., Пономарьова Н. С. Муралі як засіб соціальних комунікацій. Порівняння світового досвіду. *Art and design*. 2019. №2. С. 62-73.

Citation APA: Kolisnyk, A. V., Ponomarova, N.S. (2019) Murals as a way of social communication. Comparison of the world experience. *Art and design*. 2. 62-73.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.2.6>